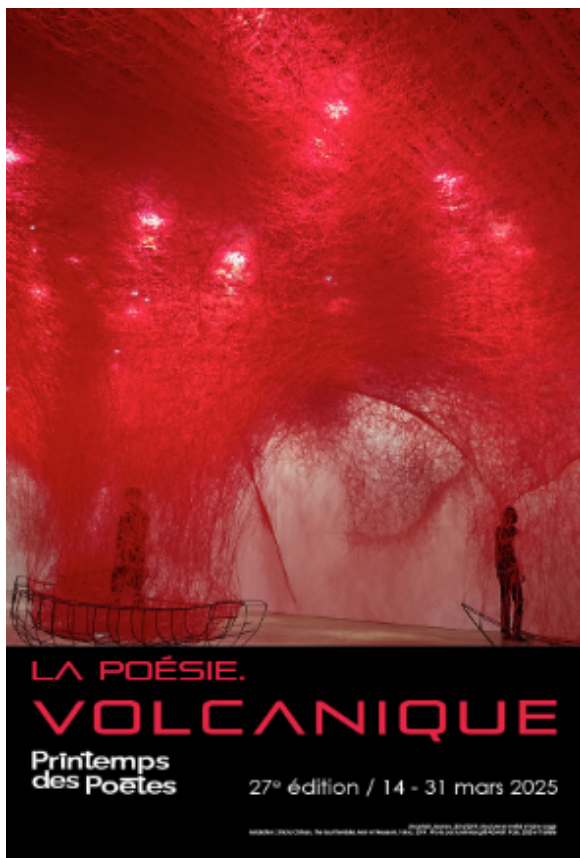

speciala poezia numero

La printempo de l' poetoj 2025

Karaj gelegontoj,

En tiu ĉi speciala numero de LEGI vi trovos la kolekton de poemoj legitaj de la partoprenintoj dum la marta kunveno de Esperanto-Gironde... sed ne nur! Aldone vi legu ankaŭ prezentojn de la diversoriginaj poetoj krom la tekstojn de la prelegetoj rilate al poezio.

Denove dimanĉon la 23an de marto la posttagmezo estis riĉa je kulturaĵoj kaj kune ni plezure vojaĝis tra la jarcentoj kiel tra la kontinentoj dank' al «vulkana poezio», laŭ la ĉi-jara temo.

Post la enkonduko de Klodin', Eriko proponas plonĝi en la fonton dank' al originalaĵo de Zaza aperinta en la Unua Libro, pruvante ke la kreinto de Esperanto estis mem poeto.

Olivier elektis originalaĵon de Kolomano Kalocsay pli modernan tamen same klasikan. Elvezio kiel lastjare amuziĝis per hajkoj sed kunigante 18 pecojn por ilustri la ĉi-jaran vulkanan temon. Temon

kiun Klodin’ transprenis por prelegi pri la revigligo de franca renesanca kortuma poezio dank’ al aktuala suburba repo.

Ĵean-Seb aktore plurvoĉe deklamis klasikan fablon el la 17a jarcento kaj Janine legis kanzonon de karmemora Morice Benin senditan de Monique.

Kunkantu kun Ĵak Yvart, kiu invitas nin al vojaĝo kaj kun Olivier Tzaut pri la meksikaj vulkanoj .

Sekvas omaĝoj ankaŭ al:

- la irlanda poeto Seán Ó Ríordáin elirlandigita de Seán Ó Riain, nia tute nova vic-prezidanto!

- kaj la ukraina poeto Vasył Stus far Katja

per interesa prelegeto verkita post spektado de biografia filmo en la universitato. La vivo de tiu admirinda poeto vekis verkemon ĉe Marcelo, kiu prezentas personan soneton sed ankaŭ unu inter la plej famaj el la franca literaturo tradukita de K. Kalocsay.

Fine por kunkanti, jen lasta omaĝo al alia poeto, kiu estis enkarcerigita pro siaj versoj: Kim Min-gi en Koreio.

Espero estas grava por esperantistoj, pruvo estas la unua poemo fine tekstanta:

«**en espero** – sen doloro! »

kaj la tute lasta verso de la lasta kanto:

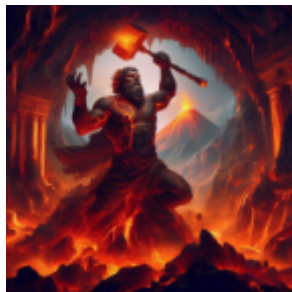
«**Mi marŝu kun esper’.** »

titolo	aŭtoro	tradukinto	paĝ
Mia penso	L.L. Zamenhof	-	5
Al nia lingvo	Julio Baghy	-	8
Hajkoj pri vulkanoj kaj patrino tero	Elvezio Canonica		9
Saluton, koro mia	Pierre de Ronsard	Sergo Sir’	10
La lupo kaj la ŝafido	J. de La Fontaine	G. Vaillant	15
Naiva favorpeta letero al politikistoj	Morice Benin	T. k B. Faverial	16
La invito al vojaĝo	C. Beaudelaire	K. Kolacsay	17
Voĉo de gitaro mia	Claude Piron		18
Revenu	Seán Ó Ríordáin	Seán Ó Riain	19
Kara lingvo duone mia	Seán Ó Ríordáin	Seán Ó Riain	20
Al ĉiesulino	Seán Ó Ríordáin	Seán Ó Riain	20
La laŭdo	Seán Ó Ríordáin	Seán Ó Riain	21
Tulyar	Seán Ó Ríordáin	Seán Ó Riain	22
En floranta herbejo	Vasył Stus	?	23
Printempa vespero	Vasył Stus	Katja Gradzion	24
La morton mi ne timas	Vasył Stus	?	26
Ĉu vere vi naskiĝis?	Vasył Stus	Kris Long	27
Kaŝtanarboj	Vasył Stus	Kris Long	27
Malantaŭ mi estis Ukrainio	Vasył Stus	Valentyna Gradzion	28
Rezisti estas ekzisti	Marcelo Redulez	?	28
La dormanto de la valo	Arthur Rimbaud	K. Kalocsay	30
Matena roso	Kim Min-gi	Senda Noriko	31

Kiel la forto de vulkanoj povas metafore aplikiĝi en la kampo de poezio?

Enkonduko de **Klodin'** - *Post interŝanĝo kun I.A. chat, jen du proponoj :*

Unua versio:

La forto de vulkanoj povas esti komparata al poezia kreemo per pluraj manieroj:

* La vulkano enhavas latentan energion:

Kiel vulkano akumulas energion sub la surfaco antaŭ ol eksplodi, poezio povas estiĝi el subpremita emocia aŭ intelekta energio. La poetoj povas kunporti pensojn kaj sentojn, kiuj, kiam liberigitaj, konkretiĝas per potencaj versoj.

* Vulkana erupcio estas esprimo, kiu montros ion alian:

Kiam vulkano erupcias, ĝi liberigas materialon, kiu povas transformi la pejzaĝon. Same, poezia verko povas modifi la percepton de la leganto, alportante novan vizion de la mondo aŭ profundan pripensadon pri ekzisto.

* Vulkano estas kaj danĝero kaj beleco:

La vulkanoj estas ambaŭ fascinaj kaj danĝeraj. Poezio, kvankam ĝi estas formo de bela kaj delikata arto, ankaŭ povas trakti malhelajn kaj kompleksajn temojn, rivelante la dualecon de homa naturo kaj emocioj.

* Vulkano generas krean ciklon:

Vulkanaj erupcioj povas krei novajn terojn kaj ekosistemojn. Simile, poezio povas naski novajn ideojn, inspiri novan stilon.

* Vulkano kaj poezio, mondo de profundoj: Vulkanoj, kvankam ilia potenco ofte estas ekstera, havas profundajn radikojn en la tero. Poezio, parolante per videblaj vortoj, ofte enprofundiĝas en internajn pripensojn kaj profundajn demandojn pri la homa kondiĉo.

Mallonge, la metaforo de vulkanoj povas riĉigi nian komprenon pri poezio emfazante la potencon, transformon kaj profundecon de emocioj kaj ideoj, kiujn ĝi transdonas.

Jen pli amuza versio:

Imagu, ke poezio estas bolanta vulkano.

Interne, tio ĉi bolas kaj tremas, kiel en kapo de poeto, kiu furioziĝas pro siaj rimoj. Ĉio emocia magmo bone kaŝita subtere, pretas eksplodi en ajna momento. Iun matenon, la poeto ellitiĝas, trinkas sian kafon kaj subite : "bum"! Eksplodas! Erupcio de versoj ŝprucas, fariĝante rutinan matenmanĝon en baldaŭan literaturan ĉefverkon.

Bone ! Neniu pruvo, ke ĝi tiel okazas, sed eblas kredi ĝin. Ĉu ne ?

Do ni revenu al ĉi tiu erupcio !

Estas iom kiel vi diras al vi mem, kiam vi legas poemon : "Ve, ĝi tute skuis min, sed per tiel bela maniero !" Vortoj ŝprucas kiel lafo, brulantaj kaj brilaj, kaj vi trovas vin kontemplanta tute transformitan emocian pejzaĝon.

Kompreneble, estas ankaŭ la danĝera flanko.

Vulkano povas esti neantaŭvidebla, same kiel poezio. Poemo povas trafi vin je la koro, lasante vin fronte al nigraj pripensoj kaj melankoliaj ridetoj. Iom similas ludi "*rusan ruleton*" kun viaj emocioj : Foje vi gajnas, foje vi ploras.

Kaj ni ne forgesu la kreon ciklon ! Post erupcio, la tero estas renovigita. Poezio povas aperigi novajn ideojn, kiel floroj sur fekunda grundo post vulkana eksplodo. Kiu kredus, ke poemo kapablus ĝermigi literaturajn movadojn, kiel frenezaj lianoj en tropika arbaro ?

Do, jen, poezio estas vulkano: flama, eksploda, iom danĝera, sed ĉiam kapabla krei ion belan kaj novan. **Ĉu vi pretas por poezia erupcio ?**

Mia penso

Originala poemo verkita en 1896
de **Ludoviko Lazaro Zamenhof**
elektita de **Eriko**

*Sur la kampo for de l' mondo,
antaŭ nokto de somero,
amikino en la rondo
kantas kanton pri l' espero.
Kaj pri vivo detruita
ŝi rakontas kompatante, –
mia vundo reŝrapita
min doloras resangante.*

*“Ĉu vi dormas? Ho, sinjoro,
kial tia senmoveco?
Ha, kredeble rememoro
el la kara infaneco?”
Kion diri? Ne ploranta
povis esti parolado
kun fraŭlino ripozanta
post somera promenado!*

*Mia penso kaj turmento,
kaj doloroj kaj esperoj!
Kiom de mi en silento
al vi iris jam oferoj!
Kion havis mi plej karan –
la junecon – mi ploranta
metis mem sur la altaron
de la devo ordonanta!*

*Fajron sentas mi interne,
vivi ankaŭ mi deziras, –
io pelas min eterne,
se mi al gajuloj iras...
Se ne plaĉas al la sorto
mia peno kaj laboro –
venu tuj al mi la morto,
en espero – sen doloro!*

Analizo de la poemo *Mia penso* de L. L. Zamenhof *far ChatGPT*

La poemo “**Mia penso**” de Ludoviko Zamenhof estis verkita en **1887**, kaj estis publikigita jam en la **Unua Libro** de Esperanto (paĝo 21a). Ĝi estas unu el liaj plej emociaj kaj personaj poemoj, reflektante la internan konflikton inter lia granda idealo kaj lia persona vivo.

1. Ĉeftemoj

Memoro kaj nostalgio – La poeto rememoras pasintajn spertojn kaj junajn revojn.

Doloro kaj interna sufero – Li sentas ke lia devo al Esperanto venis kun persona prezo.

Sindonemo kaj ofero – Li oferis sian junecon kaj personan feliĉon por pli granda celo.

Laceco kaj morto kiel ripozo – Malgraŭ lia pasio, li sentas sin elĉerpita kaj deziras pacon.

2. Strofoj kaj iliaj signifoj

Unua strofo: Trankvila, sed melankolia etoso

La poemo komenciĝas per bela, trankvila somera nokto en kampo. Jen amikino, kantado, kaj etoso de harmonio. Sed la mencio de “for de l’ mondo” jam sugestas senton de soleco aŭ apartigo. La kanto temas pri espero, sed baldaŭ ni malkovras, ke la poeto ne povas ĝui tiun esperon.

Dua strofo: Doloro kaj neforgesebla vundo

La kanto vekas malnovan doloron en la poeto. “Vivo detruita” – Ĉu li parolas pri sia propra vivo? “Vundo reŝrapita” kaj “resangante” montras, ke lia doloro ne estas forgesita.

Tria kaj kvara strofo: La ekstera mondo kaj lia interna batalo

Iu rimarkas la melankolion de la poeto kaj demandas pri lia stato. Laŭ tiu homo, li verŝajne revis pri la pasinteco. La poeto ne povas esprimi sian doloron – la etoso estas tro gaja por tio. Li restas silenta, ĉar plorado ne konvenus en ĉi tiu situacio.

Kvina strofo: La granda ofero de lia vivo

“Mia penso” en la titolo eble rilatas al lia idealo de Esperanto. La poeto klare esprimas, ke li multon suferis kaj oferis por sia idealo. Lia vivo estis dediĉita al pli granda celo, sed li restas turmentata. “Altaro de la devo” montras, ke li vidas sian vivon kiel religian sindediĉon. Li oferis sian junecon – eble rilate al sia familia vivo, profesio, aŭ personaj revoj.

Lasta strofo: Brulanta pasio kaj la deziro al paco

La vorto “fajron” signifas fortan pasion – sed ankaŭ turmentan internan bruladon. Li deziras ĝui la vivon, sed sentas, ke io lin nepermeseble pelas antaŭen.

*venu tuj al mi la morto,
en espero – sen doloro!”*

La du lastaj versoj estas la plej fortaj linioj en la poemo. Ili esprimas profundan elĉerpiĝon kaj eĉ akceptas la ideon de morto, kondiĉe ke ĝi alportu pacon. Tamen, eĉ en morto li volas resti “en espero” – do lia kredo je sia idealo ne mortas.

3. Fina Analizo

“Mia penso” estas pli ol simpla persona poemo – ĝi spegulas la luktojn de homo, kiu dediĉis sian vivon al pli alta celo. Ĝi kombinas belan naturan priskribon kun profunda interna konflikto. Ĝi enhavas multajn universalajn temojn: sopiro, devo, ofero, kaj la limo inter pasio kaj laceco. Ĝi povus esti la voĉo de multaj idealistoj, kiuj oferis sian personan feliĉon por pli granda afero.

Konkludo

Ĉi tiu poemo estas unu el la plej personaj kaj sentoplenaj verkoj de Zamenhof. Li ne nur estis la kreinto de lingvo, sed ankaŭ homo, kiu sentis la pezon de sia propra misio. “Mia penso” spegulas lian animan staton kaj restas unu el la plej belaj esprimoj de lia interna mondo.

Pliaj informoj kaj komentoj i.a. de Edmont Privat kaj Humphrey Tonkin ĉe:

https://eo.wikipedia.org/wiki/Mia_penso

*Kaj por aŭskulti tiun poemon moderne muzikigitan,
ne hezitu aŭskulti la version de Nova Tonaro:*

<https://www.youtube.com/watch?v=8FgwH81Z-A0>

Al nia lingvo

Originala poemo el "Aŭtuna foliaro"
verkita de **Julio Baghy**
elektita de **Olivier**

Vi, bela lingvo Esperanto,
en mi la penso jam ne mutas:
parolas sentoj en la kanto,
per kiu vin mi salutas.

Ho, kie estas via lando?
Demandas homoj. La respondo:
La lingvoland' de Esperanto
jam estas nia tuta mondo.

Al tuta mond' vi apartenas,
al alto levas vi la Homon,
kaj kiu vin en koro tenas,
de vi ricevas Belon, Bonon.

En homan mondon venas Amo
per Nova Sento, kor-muziko;
vi faras pacon el malamo
kaj fraton el malamiko.

Vi donis al mi, Esperanto,
kulturon novan kaj laboron...
Sed kion donu mi, lernanto?
Akceptu mian tutan koron!

"ESTI ESPERANTISTO
SIGNIFAS NE NUR
LINGVOSCION.
ĜI ESTAS DESTINO.
SOPIRO AL PLI BONA
MONDO"

J.B.

Hajkoj pri vulkanoj kaj patrina tero

originalaĵo de **Elvezio**

Brulas la tero
Blindan tertremon naskas
Patrino nia.

La fajraj ondoj
Grumblante supreniras
El la funelo

Kiel petaloj
Amasojn da ŝtonegoj
Puŝas eksteren

Patrino diras:
"Kiu en mia ventro
Dancas tre gaje?"

Respondas ŝtono:
"Viaj idoj estas ni
Ek al la vivo!"

Diras la patro:
"Fajreroj ŝprucas el mi
Kvazaŭ sagetoj

El mia arko
La teron gravedigas
Kiel la fulmoj"

Ploras patrino
Ĝemas ŝi pro dolor'
De la granda akuŝ'.

Sulko en vizaĝ"
De panjo en surfaco
Malfermiĝas nun.

Per cirkla formo
Jen strobilo formiĝas
En montopinto

Fumeg' eliras
Sulfura odor' svarmas
Bolas la supo

Subite fajro
Ŝprucegas tra l' aero
Helas la nokto.

Fajreroj dancas
Brulantaj papilioj
Alte en ĉiel'

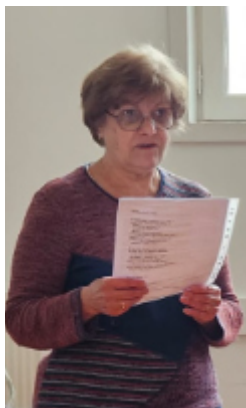
Ŝtonoj aperas
La tutaj korpoj baldaŭ
Kapoĵ unue

Ĝemegas panjo
Puŝas ŝi la idojn for
Laciga labor'

Ŝtonegoj jen vi:
Bolanta fajra supo
Transiras la lim'

Fajraj riveroj
Fluas el la ronda pint'
Flanke de la mont'

La brilaj larmoj
De akuŝinta patrin'
Laf' el ŝia kor'.

Saluton koro mia

Vi dolĉa vivo, saluton koro mia,
okulo mia, plej kara amikino,
saluton vi, belulino,
saluton vi, mildulino,
por mi, delico kaj belo
printempo dolĉa kaj dolĉa floro mia,
plezuro dolĉa kaj kolombeto mia,
birdeto mia, amata turto mia,
saluton, dolĉa ribelo.

Ĉu iu, iam, riproĉe min atakus
ĉar mia koro pli duras ol ŝtonego :
forlasi vin, amatino
por sekvi l' movojn de l' reĝo
kvestante ajnon per preĝo
ĉi kion oni donaco krude taksus ?
'Stu for pefere honor' riĉec'
kortego,
ol por bienoj mi iam vin forlasus,
belega dolĉa diino.

Tradukis Serge Sire

- Ĉu tiu traduko pensigas al vi pri iu poeto?
- Ĉu vi konas la originalaĵon?

Lord Esperanza
Pierre de Ronsard

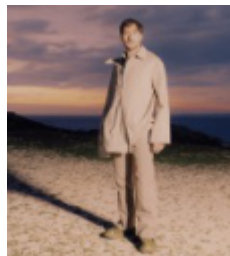
« Bonjour mon coeur »

C'est la base: rap et poésie

<https://www.youtube.com/watch?v=yc177gaL8Oc>

- Post tiu aŭsultado ĉu ni rajtas paraleligi repon al la poezio de Ronsard?
- Ĉu la poezio de Ronsard estis formo de moderna poezio, kiel repo hodiaŭ estas ?

Unuavide la formoj kaj kuntekstoj inter repo kaj klasika poezio kiel tiu de Ronsard estas tre malsamaj. Se poezio estas tre malnova literatura ĝenro, repo aperis multe pli freŝdate. Tamen, same kiel la poezio de Ronsard aŭ tiu de aliaj renesancaj poetoj, repo ludas kun lingvo, ritmo, muzikeco kaj uzas stilfigurojn.

Dum Renesanco, poezio estis formo de distro (en iu privilegia medio), ofte kantita aŭ deklarita antaŭ spektantaro. Sammaniere, repo naskiĝis en kunteksto, kie junuloj uzas ritman paroladon por esprimi sin en popolaj kvartaloj. Ronsard, per sia lirika kaj eleganta poezio, uzis lingvon por esplori temojn kiel amon, naturon kaj tempon pasantan, dum li zorgis pri la strukturo de la verso kaj la muzika harmonio de la vortoj.

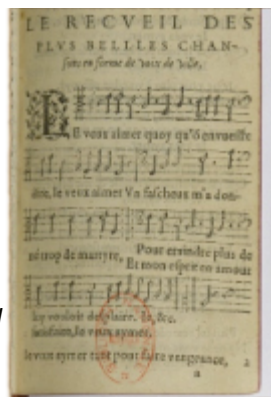
Se muziko ne sisteme akompanis la poemojn de Ronsard, ĝi foje ĉeestis. Ni trovas spuron pri muziko en kolekto de Jehan Chardavoine (1538-1580) publikigita en 1576:

« *Recueil des plus belles et excellentes chansons en forme de voix de ville tirées de divers poètes français tant anciens que modernes* ».

« Kolekto de la plej belaj kaj bonegaj kantoj por ordinara voĉo tiritaj de diversaj francaj poetoj, kaj antikvaj kaj modernaj ».

190 kantaj partituroj, el kiuj « *Mignonne allons voir si la rose* », sed ankaŭ « *Ma petite colombelle* ».

<https://www.youtube.com/watch?v=d6iOhCmZGVU>

Ni tamen ne povas aserti, ke tiu muzikigo okazis laŭ mendo de Ronsard, kvankam li siatempe pensis, ke poezio kaj muziko kompletigas unu la alian, unu nutrante la alian.

« Poezio sen akompano de muzik-instrumentoj, aŭ sen la delikateco de voĉo, estas neniel agrabla, kaj inverse la instrumentoj sen la animo de melodio per agrabla voĉo. ».

Citaĵo el : Kompendio de la poezia arto, *Ronsard*, 1565

Dua spuro troviĝas ĉe Roland de Lassus (1532-1594), kiu jam muzikigis «*Bonjour mon coeur*» en la 16a jarcento:

<https://www.youtube.com/watch?v=zFVvCFGz36g>

Li estas valona multfaceta komponisto, de la Franka-Flama-skolo, dum Renesanco, unu el la plej fekundaj kaj universalaj komponistoj de sia tempo. Tiam fama en tuta Eŭropo, li estis kromnomita «*Dia Orlando*» far la poeto Ronsard, aŭ «*Princo de la Muziko*» far liaj samtempuloj. Siatempe, Ronsard ne estis perceptita kiel «*noviga*» aŭ «*moderna*» poeto en la senco, kiun ĉi tiu koncepto havas hodiaŭ. Tamen li efektive alportis iamaniere formon de renovigo en renesanca poezio.

Kiel kaj kial okazis tiu renovigo?

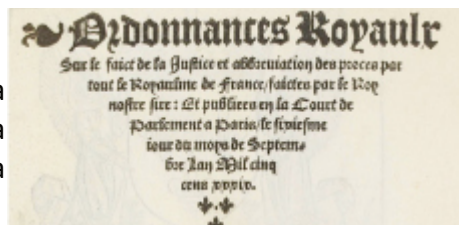
Ronsard enlistiĝas inter la aŭtoroj de La Plejado, literatura movado aperinta en la 16-a jarcento en tre aparta kunteksto: la trudo de la oficiala franca lingvo.

En 1539, la edikto de Villers-Cotterêts estis promulgita de Francisko la 1a. Ĉi tiu dekreto trudis la francan kiel la oficialan lingvon de la administrado de la regno, anstataŭigante la latinan.

En 1549, la poeto Joachim du Bellay publikigis la programon de La Plejado en manifesto :

« Defendo kaj Ilustraĵo de la Franca » argumentante, ke ĝi indas fariĝi granda literatura lingvo, kondiĉe ke ĝi estu renovigita kaj riĉigita.

Ĉi tiu teksto denuncita de ĝiaj kritikantoj generis iujn polemikajn interŝanĝojn kaj Du Bellay ricevis tiam la subtenon de Ronsard. Per ĉi tiu manifesto,

Du Bellay iom famiĝis. Poetoj, inkluzive Ronsard-on, aliĝis al li kaj kreis grupon nomatan La Plejado. Ili pretis akcepti la defion por montri, ke la franca lingvo kapablas konkurenci kun klasikaj lingvoj. La membroj de La Plejado ofte estis

konsiderataj kiel pioniroj de poezia evoluo, ĉar ili redifinis, kia povas esti poezio en la franca.

Ronsard estis unu el la plej influaj poetoj de la grupo. Liaj poemoj markis la tempon per sia delikateco kaj afektado. Liaepoke li ne estis vidita kiel tradiciema aŭ konservativa poeto, sed prefere kiel iu, kiu reinventis poezion per reenkondukado de antikvaj poeziaj formoj, kaj eksperimentante per metaforoj, sonoj kaj ritmoj, kiuj estis relative novaj en la kunteksto de la tiama franca poezio. Sed preter tio, Ronsard ankaŭ skribis en kunteksto, kie kortuma poezio estis en plena erupciado. Li tial aŭdacis montri kreemon restante fidela al la atendoj de sia tempo, precipe lerte pritraktante klasikajn konceptojn, kio donis al li formon de moderneco laŭ lia propra stilo.

Tamen gravas rimarki, ke lia influo kaj sukceso ankoraŭ estis ligitaj al lia aparteno al la reĝa kortumo kaj ligoj kun politikaj gravuloj. Kio signifas, ke li povis konservi dumvive iun socian kaj aristokratan konservativismon, kvankam lia poezio mem estis avangarda en iuj aspektoj.

Repo, same kiel klasika poezio, emocias kaj serĉas tuŝi sian aŭskultantaron per la forto de vortoj kaj muzikeco. La vortoj ofte estas skanditaj, ritmaj, kiel en poeziaj versoj, kaj povas inkluzivi ripetojn kaj refreojn, kiuj elvokas la ripetan

strukturen de iuj poemoj. Sed repo devenas de malavantaĝigitaj kvartaloj kaj tradukas emociojn tre spontane per foje krudaj kaj perfortaj slangaĵoj ; male al la preciozeco de Ronsard.

Repo naskiĝis en urba kulturo. Ĝi povas paroli pri lukto, ribelo, ofte en reago al specifaj sociaj realaĵoj, sed ankaŭ kapablas esprimi aspirojn kaj dezirojn. La poezio de Ronsard enŝovis sin en pli aristokrata kaj kortuma medio kaj spegulas tion, kio estis tie ŝatata. Unuavide, ne kompareblas. Tamen repo estas konsiderata kiel moderna formo de poezio. Unue ĝi signifas «*Rhythm And Poetry*», tio estas «ritmo kaj poezio». Ĝi do estas formo de poezio evoluanta kun sia tempo, restante fidela al la esenco de poezia arto : la arta esprimo de lingvo, enfazita per ritmo kaj muzikeco. Kaj kvankam repo estas moderna formo de poezio tre malsama ol tiu de Ronsard, estas interesaj punktoj de komparo.

Ambaŭ estas artoj de lingvo celante al harmonia esprimo per ritmo..

Ambaŭ spegulas sian tempon kaj estas inspirita de la idealoj de la medioj, kie ili naskiĝis.

Ambaŭ estas forte ligitaj al muziko.

Resume, eĉ se Ronsard ne estis nepre vidata kiel noviga en la moderna senco de la termino, li alportis renovigon en la poezio de sia tempo, kaj estis konsiderata ĉefa figuro en la evoluo de franca poezio de Renesanco.

Kaj kiam repisto ekkantas poemon de Ronsard, tio unue estas neatendita, sed la teksto aŭdace modernigita ŝprucas subite kiel eksplodanta lafo el vukano post longa dormo.

Ĉu repo, en la estonteco, aperos en la stud-programoj kun la sama legitimeco kiel poeziaj klasikaĵoj?

La estonteco sole respondos... ĉu post... 500 jaroj?

La lupo kaj la ŝafido

klasika franca poezio de **Johano de La Fontaine**

Elektita kaj teatrece deklamita de **Ĵanseb**

Tro ofte triumfas la vol' de pli forta.

Tion per fablo ni pruvos.

En akvo kuranta ektrinkis ŝafido;

Alvenis la lupo, serĉante ĉasaĵon

Kaj pro malsato tien allogite.

«Kial la akvon ci malpurigas?

Kolere diris la besto:

Al mi ci pagos cian sentimon.

—Sinjoro, diris la ŝafideto,

Ne koleriĝu la via moŝto;

Sed volu vi konsideri,

Ke en la fluo je dudek paŝoj

Pli sube ol vi mi min sensoifigas,

Kaj sekve vian trinkaĵon

Mi malpurigi tute ne povas.

—Ĝin ci malpurigas, respondis la lupo,

Kaj ci min kritikis la jaron pasintan.

—Sed kiel, rediris la ŝafo, ĝin fari

Mi povis? Mi tiam ne estis naskita:

Mi suĉas ankoraŭ la mian patrinon.

—Se ci ne povis, frat' cia faris.

—Mi fraton ne havas—El ciaj parencoj

Unu do faris, ĉar min ne multe

Indulgas vi mem, kaj paŝtitoj kaj hundoj.

Nun, kiel oni diris, min venĝiMi devas.»

Tuj ĝi la ŝafidon forportis

Kaj manĝis sen ia riproĉ' konscienca.

Por legi pliajn fablojn de La Fontaine en esperanto:

<https://www.gutenberg.org/cache/epub/51690/pg51690-images.html#fab10>

Naiva favorpeta letero al politikistoj

teksto de **Morice Benin**

traduko de **Thierry kaj Brigitte Faverial**

elektita de **Monique**, legita de **Janine**

<https://www.youtube.com/watch?v=W1k7-kyBRm0>

Metu iom da ver' en via parolar'
iomete da am' en la leĝar'
malpli da memfidec'
iom pli da freŝec' kaj naivec'.

Viaj doktaj eldiroj, via certec'
via povoavid' kaj amarec'
svenu sub la minac';
fantomoj iĝas vi, viaj landoj glacias.

Gesinjoroj de l' politik'
marionetoj, lanternuloj,
'stas io terura kiam oni vidas vin
svingadi en nia televidilaĉ'
kaj kapti voĉojn traitante kamparon.

Bedaŭrinde por glor', atendos vin ĝi
kelkajn pliajn jarcentojn en loteri',
aŭdu la onidiron,
Malesperon muĝantan pro la tim'.

Bedaŭrinde por via kara patrin'
kiu revis pri beb', reĝ' de urbar'
ĉu kuraĝa 'stos vi
por esti homoj tutsimple ja?

Gesinjoroj de l' politik'
marionetoj, lanternuloj,
por la vivprotekt' de l' homara ŝip'
skuu lanternojn tuj, fronte al mar'.

Aŭdacu iom da ver' en via parolar'
iomete da am' en la leĝar'
malpli da memfidec'
iom pli da freŝec' kaj naivec'.

La invito al vojaĝo klasika
franca poezio de **Charles Beaudelaire**
traduko de Koloman Kalocsay
Muziko de Ĵak Yvart

Ho, vi, filin-fratin',
Songĝ' lulu dolĉe vin
Pri l' kuna viv' trankvila:
Sen pen', sur fora bord',
Nur ami ĝis la mort',
En land' al vi simila:
Ĉiel' vuala kun
Nebule pala sun'
Similas al misteroj
De via flam-okul',
Kies perfida brul'
Elbrilas tra larmeroj.

Ho, tie — sole Bel' kaj Bril',
Volupto, Ordo kaj Trankvil'.

Briladus pro polur'
De l' jaroj ĉe la mur'
La mebloj en la ĉambro,
Miksiĝus la odor'
De la plej rara flor'
Al vaga spir' de l' ambro,
Drapir' abunda kaj
Spegul' profunda kaj
Pomp' orienta, sorĉa,
Parolus al la kor'
Sekrete, kun sonor'
De l' patra lingvo dolĉa.

Ho, tie — sole Bel' kaj Bril',
Volupto, Ordo kaj Trankvil'.

Sur la kanal' de l' mar'
Jen, songas la ŝipar'
Pri vagabondaj iroj,
Ĝi venis de l' mond-fin',
Por ke ĝojigu vin
Plenumo de l' deziroj.
Je l' sunsubira hor'
Per hiacint' kaj or'
Vestiĝas la kamparo
Kaj urb' kaj mara ond'.
Kaj endormiĝas mond'
Sub varma lum-talaro.

Ho, tie — sole Bel' kaj Bril',
Volupto, Ordo kaj Trankvil'

Por ilustri la oficialan vulkanan ĉi-jaran
temon:

Voĉe de gitaro mia

Meksika tradicia muziko
traduko de **Claude Piron**
registris **Olivier Tzaŭt**

Voĉe de gitaro mia
Kiam leviĝas mateno
Pri mia lando meksika
Mi volas kanti kun beno

Mi kantu pri la vulkanoj
Pri la herbejoj florplenaj
Jen estas la talismanoj
De niaj amoj plej belaj

[Rekantaĵo]

Ho, kara lando meksika
Se mi mortos fore de vi
Oni min taksu dormanta
Kaj tuj portu tien ĉi
Oni min taksu dormanta
Kaj portu tuj tien ĉi
Ho kara lando meksika
Se mi mortos fore de vi

Jen estas la kruda tero
Kie kuraĝe batalis
Viroj kiuj por libero
Plej grandanime forfalis

Voĉe de gitaro mia
Kiam leviĝas mateno
Pri mia lando meksika
Mi volas kanti kun beno

[Rekantaĵo]

Irlanda poezio

Omaĝo al **Seán Ó Ríordáin**

Elirlandigis **Seán Ó Riain**

Publikigita en la **Beletra almanako 2023**

Revenu (Fill Arís)

Lasu la Valon de la Frenezuloj* oriente,
Kaj ĉion de ĉi tiu epoko de nia Sinjoro en via sango,
Fermu vian menson al ĉio, kio okazis
Ekde la malvenko de Cionn tSáile**,
Kaj, ĉar la ŝarĝo estas peza
Kaj la vojo longa, liberigu vian menson
De la jugo de anglalingva civilizo,
Shelley, Keats kaj Shakespeare:
Revenu al via propra heredaĵo,
Purigu vian menson kaj purigu
Vian langon, kiu ligiĝis en sintakso
Kontraŭa al via talento:
Faru vian konfeson
Kaj paciĝu kun via propra origino
Kaj kun via propra domo kaj ne forlasu ilin.
Estas nenature, ke iu forlasu sian domon aŭ sian tribon.
Prenu la klifan vojon dum sunbrila vespero okcidenten al Corca
Dhuibhne***,
Kaj vi vidos ĉe la horizonto flori tie
La Dualan Numeron, kaj la Subjunktivan Modon,
Kaj la vokativan kazon sur la buŝoj de homoj:
Jen via pordo,
Dún Chaoin**** en la vespera lumo,
Frapu kaj malfermiĝos
Via propra menso kaj via ĝusta formo.

**Irlande Gleann na nGealt, valo oriente de Corca Dhuibhne, ankaŭ esprimo kiun Ó Ríordáin uzas por la anglalingva Irlando, kiu perfidas sian tradicion.*

***La batalo de Cionn tSáile (kjuun taa-lje; angle Kinsale), 1601, kiam la irlandanoj kaj iliaj hispanaj aliancanoj malvenkis kontraŭ la angloj. Estis la fino de tutgaela Irlando.*

****Corca Dhuibhne (korka ĝüii-nje): regiono en la sud-okcidento de Irlando kie la homoj ankoraŭ parolas irlande, kaj kiu havas tre riĉan irlandlingvan literaturan tradicion.*

Kara lingvo duone mia
(*A Theanga seo Leath-liom*)

Kiu ligis nodon inter ni,
Kara lingvo duone mia?
Se vi ne estas tute mia
Kiom bonas manke uzi vin?

Estas alia lingvo apud vi
kaj ŝi diras al ni 'Estu mia'.
Inter vi du troviĝas ni,
Kaj ni disigitas ekde tiam.

Ni devas apudi vin
Ĝis vi plene absorbos nin,
Aŭ ni perdos vian sanktejon
Kaj ni estos rabitaj je vi.

Neniam muelas duona menso,
Ni devas eniri vin;
Sed por mi vi ne facilas,
kara lingvo duone mia.

La poemo “Kara lingvo duone mia” reflektas la personan sperton de Seán Ó Ríordáin, kies patro kaj patra avino denaske parolis la irlandan. Male lia patrino estis nur angla-lingvano. Tial li kreskis en hejmo kie la irlanda lingvo ne estis la sola komunikilo, kio kreis senton de lingva kaj identeca duobliĝo.

Tiu familia situacio povus esti unu el la kialoj, kial li sentis, ke la irlanda lingvo apartenas al li nur „duone”. En la poemo, li esprimas ne nur la ĝeneralan streĉitecon de irlandanoj rilate al sia lingva heredaĵo, sed ankaŭ sian propran internan konfuzon kaj apartenproblemon. Li ne sentas sin plene hejme en sia propra lingvo, ĉar li devenas de miksita lingva fono.

Ĉi tiu persona sperto plifortigis lian pli larĝan filozofian perspektivon pri lingvo kiel io ne nur denaska, sed ankaŭ io, kion oni devas aktive konkeri kaj kultivi. Lia rilato kun la irlanda lingvo do estas intime ligita al lia familia fono kaj al la historia realo de la angla hegemonio en Irlando.

Seán Ó Ríordáin (1916-1977) estis unu el la plej gravaj poetoj en la moderna irlandlingva literaturo. Naskiĝinta en Baile Mhúirne, en la Gaeltacht-regiono de Irlando, li suferis pro kronika tuberkulozo ekde sia junaĝo, kio influis lian vivon kaj verkadon. Lia poezio spegulas profundajn ekzistajn demandojn, solecon, spiritan serĉadon kaj la streĉitecon inter tradicio kaj modernismo.

Lia unua kolekto, *Eireaball Spideoige* (1952), markis turnopunkton en la irlandlingva poezio. Male al la pli idealismaj poeziaj tradicioj de la Gaeltacht, **Ó Ríordáin** esprimis dubojn, malesperon kaj filozofian pripensadon pri lingvo, identeco kaj la

Al ĉiesulino
(*Do Striapach*)

Vi faris vian komercon, kaj Dio benu
Vin, ĉiesulino, ĉar vi ne kaŝis vian aferon,
Kaj via menso nun estas tiel nuda, tiel senkulpa,
Sen ia fanfaronado aŭ aroganteco,
Ke, senhonta virino, vi apudas sanktecon.

homa kondiĉo. Lia dua kolekto, *Brosna* (1964), plu esploris ĉi tiujn temojn per pli filozofia tono kaj simbolismo.

Lia plej influa verko estas *Línte Liombó* (1971), kiu alportis plian profundon kaj maturecon al lia stilo. En ĝi, li ludas per lingvaj eksperimentoj, ritmaj varioj kaj fortaj bildoj, montrante kaj amon kaj skeptikon pri la irlanda lingvo kaj kulturo. Lia poezio reflektas la sociajn ŝanĝojn en Irlando dum la 20-a jarcento kaj la psikan konflikton de la individuo.

Seán Ó Ríordáin estas konsiderata pioniro en la modernigo de la irlanda poezio, influante multajn pli junajn poetojn. Kvankam lia vivdaŭro estis limigita de malsano, lia verkaro restas potenca kaj daŭre inspiras novajn generaciojn de irlandlingvaj verkistoj.

La laŭdo (An Moladh)

Ĝuste tiam ĉiuj demandis al Dallán Forcaill, t.e. de la ĉefpoeto de Irlando, ĉu li havis laŭdon por Colm Cille (**kolem kilje**, Sankta Kolombo). Dallán diris ke jes, kaj li eklaŭdis Colm Cille.

"Donu al mi dum via vivo la rekompenco de la laŭdo," diris Dallán.

"Mi donos la ĉielon al ĉiuj, kiuj parkerigos la laŭdon," diris Colm Cille.

- '*La Vivo de Colmcille*', Máneas Ó Domhnaill, 1564.

Laŭdu Dion, poeto,
Kaj ĉielon ricevos tiu,
Kiu parkerigos vian laŭdon,
Se ja valoras la laŭdo.

Kaj parkerigu mem la laŭdon
Kiun donis Dallán Forcaill mem
Al Colm Cille en Ulstero
Kaj via estos la regno de Dio.

Strangas al vi tio, poeto,
Vi pensas, ke impertinentulas tiu,
Kiu promesus ĉielon al homo
Kiu vian poezion parkerigus:

Sed komprenu, ke ne estas vi, poeto,
Kiu plukis liniojn de la ĉielo,
Nek fajrigis vian parolon
Per la muziko de anĝeloj.

Sed, ke hazarde vi trovis penson
Kiu trairis la menson de Dio,
Kaj ke vi kaj Li estis, ho poeto,
Neatendite unupaŝe.

Tulyar*

Ho, Tulyar, olda virĉevalo,
Aĉetita far De Valera** de la Aga Khan***,
Granda lando de ĉasteco estas mia praula lando,
Lando de virgulinuoj, lando de abatoj,
Lando de psalmolibroj kaj evangelioj,
Kaj malriĉaj fratoj riĉaj je lernado,
Ho Tulyar, jen historio:
Sed aŭskultu, olda Virĉevalo,
Ĉu ne ŝajnas strange al vi
Ke artisto de via metio kaj distingo,
Nek menciĵo vian senegalan teknikon
Devus veni ĉi tien
Praktikante sian magion inter ni
En la lando de kleruloj kaj sanktuloj,
La lando benita de Patriko**** mem?
Ne ke mi kondamnas ĉiun ĉevalludadon
Sed via alveno estis bona sperma skuado
Kaj vi ne predikas la evangelion de Patriko,
Sed alian pensmanieron,
Ion, kiun Eisirt***** komprenus;
Peko estas malpli peka, olda virĉevalo,
Ĉar vi praktikas inter ni,
Kiel publika virĉevalo, tute oficiala,
Laborante nome de la registaro.
Ĉu ni fariĝis malfekundaj,
Ke ni bezonis ekzemplon de virĉevalo?
Aŭ ĉu ni fariĝus herezaj?
Se vi ne oficialiĝus?

**Tulyar: Tulyar estis purrasa kurĉevalo, kiu naskiĝis la 14-an de majo 1949 kaj mortis la 6-an de novembro 1972.*

***De Valera : Longe ĉefministro kaj prezidento de Irlando, Éamon de Valera (1882-1975) dominis irlandan politikon de 1917 ĝis 1975. Hispandevena, kun irlanda patrino, li naskiĝis en Novjorko.*

****Aga Khan: La Aga Khan estas tre riĉa komercmagnato kun brita kaj portugala civitaneco, ankaŭ kurĉevalposedanto kaj bredisto.*

*****Patriko (Patricius): La sankta Patriko, kiu konvertis Irlandon al kristanismo en la 5-a jarcento.*

******Eisirt (eŝ-irt): Kortega poeto de Iubdán, reganto de fea lando.*

Ukraina poezio

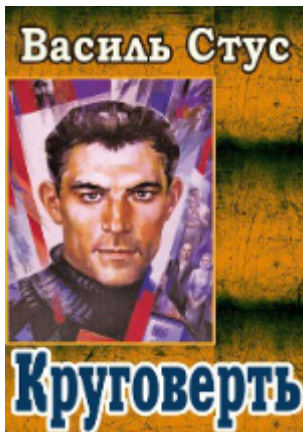
Omaĝo al la poeto **Vasyl Stus**

(06.01.1938 - 04.09.1985)

prelego de **Katja**

Vulkano de poezio kiu ne estingiĝis

Ukraina poeto, tradukisto, literaturrecenzisto, aktivulo pri homaj rajtoj, disidento. Unu el la plej aktivaj reprezentantoj de la ukraina kultura movado de la sesdekaj jaroj. Por siaj propraj kredoj je la bezono de ukraina kultura aŭtonomio, la verko de Vasyl Stus estis malpermesita fare de la sovetinstancoj, kaj la poeto mem estis malliberigita dum 23 jaroj.

En la floranta herbejo

Vojeto ridas.

Dancas la cejanoj

Sub la trankvila blovado de vento.

Haltu momenton

Cxi tie, kie kampo belas,

Kie revas leontodo,

Haltu.

En la floranta herbejo.

De Kolekto "Kirlvento"

En 1959 estis publikigitaj la unuaj versoj en la Literatura Ĵurnalo. Vasyl Stus faris gravan kontribuon al la ukraina literaturo en la fako de tradukado. Li tradukis el la germana Goethe kaj Rilke, el la hispana - la verkojn de Federico Garcia Lorca, el la franca - Guy de Maupassant, Arthur Rimbaud, Char René, el la itala - Giuseppe Ungaretti, el la angla - la poezion de Kipling, ktp.

En 1965, li prepariĝis por publikigo sian unuan kolekton, "Krugoverť" (Kirlvento), kiu atestis la eksterordinaran talenton de la artisto. Ĉi tiu kolekto estas suna laŭ la stilo P. Tychna, plena de gajaj motivoj.

Printempa vespero

Vesper' printempa. Nebuloj junaj,
Neonaj stratoj, sopir' de lantern'.
— Mi tiel amis vin, ho mia kara.
— Pardonu min — mi tiel amis vin.

Arĝente brilas la valoj pro lagoj,
Silkece flustras la kvietaj flakoj.
Vi tuta mia vivo, kvazaŭ edzino,
Vi tuta mia vivo, kvazaŭ edz'.

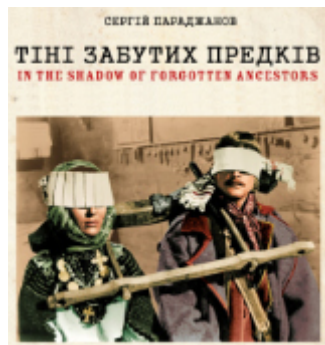
— Ĉu vi memoras? — Bone mi memoras.
— Ĉu vi forgesis? — Ho, ne! Neniam mi.
Ŝajnas, ke en juneco mi reiras,
Ĉio kvazaŭ sonĝe ekaperas al mi

Kaj unuan renkonton? — Unuan kaj lastan.
— Kaj mi nur unuan, kvazaŭ ne okazis
Pasintaj jaroj de nia amo.
Ne kredu, ke ĉio forfluis kun akvo.

— Ne diru, kara. Scias, ke ne devas.
Lasu malnovajn animojn batali.
Sed kunigu — la pratempa ĉielo,
Kaj la steloj montros al ni vojon.

Versa traduko de Katja Gradzion

Li estis forpelita el la postbakalaŭraj studoj pro partoprenado en la protesto. Li devis labori portempajn laborojn, ĉar neniu dungis lin por konstanta laboro. Ekde tiam, eĉ ne unu linio de lia verko estis presita en Ukrainio. Multaj el liaj verkoj estis konfiskitaj. Li sukcesis eldoni nur kelkajn tradukojn sub la pseŭdonimo Vasył Petryk.

En somero de la jaro 1965, komenciĝis arestoj inter la ukraina intelektularo, precipe la sesdekaj. En septembro de la sama jaro, dum la premiero de la filmo de Sergej Parajanov "Ombroj de Forgesitaj Prapatroj" (Les chevaux de feu) en la kinejo "Ukrainio" en Kijivo, li aliĝis al la protesto kaj kontraŭ la arestoj de ukrainaj intelektuloj.

Li diris: "Kiu estas kontraŭ la diktaturo - staru!" La publiko ekstaris, kaj Stus iom poste eksidis.

Malgraŭ ĉio, Vasyl Stus daŭre agadis por la homaj rajtoj kaj aktive kontraŭbatalis restriktajn al libereco sin esprimi. Pro kio li estis konstante persekutita de la aŭtoritatoj.

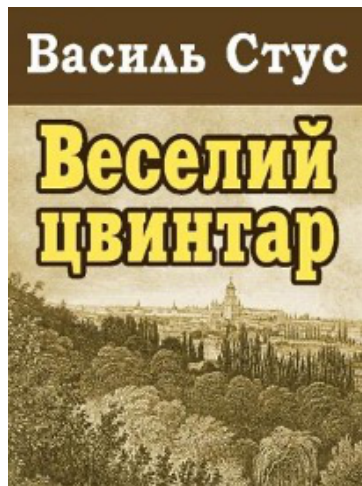
Li daŭre skribis. Li preparis la sekvan kolekton "Vintraĵ Arboj". Mallonga enkonduka vorto donas la vizon de la poeto mem, kiu klare skizas siajn vivprioritatojn kaj kreivajn gvidliniojn:

"...Mi ne konsideras min poeto. Mi konsideras min homo, kiu skribas poemojn, kelkaj el kiuj - laŭ mi estas bonaj. Kaj la ideo estas jena: poeto devus esti homo plena je amo, venkinta la naturan senton de malamo, liberigita de ĝi. Poeto estas la homo, kaj la homo estas, antaŭ ĉio, bonfaranto. Se la vivo estus pli bona, mi ne skribus poemojn, mi laborus apud la tero. Ankaŭ mi malestimas la politikistojn. Ankaŭ - mi estimas kapablon morti honeste..."

Tiu ĉi kolekto estis poste eldonita eksterlande (Bruselo). La ĉefa motivo de la kolekto estas la sinteno fronte al la sovetia registaro, la malakcepto de hipokriteco kaj la intelekta sufoko.

En 1970, okaze la entombigo de la brutale murdita artistino Alla Gorska, Vasyl Stus akuzis la aŭtoritatojn pri ŝia murdo, tiel kondamnante sin al la martira sorto. Li tiam verkis la sekvan kolekton "La Gaja Tombejo" - speco de raportaĵo el la "tombejo de pafiluzioj" (absurdo, imito de vera vivo).

La 12-an de januaro 1972 li estis arestita kaj akuzita je farado de kontraŭsovetia propagando, kiu kalumniis la sovetian ŝtaton kaj socian sistemon. Juĝe kondamnate al 5 jaroj en strikta reĝima tendaro (en Mordvio - Rusio) kaj 3 jaroj da ekzilo al Kolyma en orienta Siberio. Dum la aresto, la verkoj de la poeto estis konfiskitaj. Poste, el la 42 poemoj, kelkaj estis reproduktitaj dank' al memoro de samsortulo kaj publikigitaj eksterlande en Munkeno en 1977. Atendante juĝadon, li skribis la poemon "Bonegas, ke la morton mi ne timas", kiu iĝis por la poeto programo, en kiu koncentriĝas lia vivkredo. En malliberejo, liaj poemoj estis detruitaj.

Bonegas, ke la morton mi ne timas
 Kaj ne demandas mi, ĉu pezas mia sort',
 Ke antaŭ vi, juĝistoj, min ne klinas
 En antaŭsent' de nekonata for,
 Ke vivis, amis mi, kaj per malbeno
 Ne malpuriĝis mi, ne dronis en malam'.
 Popolo mia, **mi al vi revenos,**
 Al viv' turnante min post morto jam
 Per vizaĝ' mia suferanta, arda.
 Kliniĝos, kiel fil', mi antaŭ via fort',
 Ne kaŝos mi de vi honestan filrigardon
 Kaj parenciĝos mi al Patroland' en mort'.

1980 - dua aresto (15 jaroj da malliberejo).

Li mortis en la prizono por politikaj kaptitoj en Uralo en 1985. Unue entombigite en nemarkita tombo en la tendartombejo, nur en 1989 la restaĵoj de la poeto kaj de liaj kunuloj estis transportitaj al Ukrainio.

"Ni batalis por demokratiigo", skribis Vasyl Stus - kaj tio estis rigardita kiel signo de kalumnio kontraŭ la sovetia registaro; "Amo al la propra popolo, zorgo pri la krizo de la ukraina kulturo estis kvalifikitaj kiel naciismo."

En 1986, "Palimpsestoj" lia kolekto estis publikigita eksterlande. Ĝi enhavas poezion skribitan en kaptiteco kaj kelkajn fruajn verkojn. En la lastaj jaroj la poeto esprimis la opinion, ke li "ne ŝatas rimi". Oni diras, ke ĝi estas infana amuzo. La lasta, konfiskita kolekto, "La Birdo de la Animo", estis preskaŭ tute skribita per libaraj versoj.

Nur post la proklamo de Sendependeco de Ukrainio lia laboro ekestis vaste publikigita en la patrujo.

Ĉu vere vi naskiĝis por
 observi min en mallibero?
 Ĉu ne revokas vivaferoj?
 Ĉu traŝafa vivovoj'-esplor' –
 senĝoje trista ĉi labor'
 sen tasko krom pri homsuferoj?
 En mia ve' vi reaperas,
 per vi duoble mia kor'
 doloras. Vi pli malfeliĉas
 ol mi. Mi – mem. Vi – ombro nur.
 Ekzistas bon'. Vi – putro, spur'.
 Komuna pordo nin kondiĉas,
 kunkaptas: min, vin – disa tut'
 trans muro krom karcerstatut'.

Tradukis **Kris LONG**

Kolekto “Tempoj de kreivo”

1972

Miraklo, ŝajne: krevas **kaŝtanarboj**,
 elsputas flavan verdon el burĝonoj
 kaj super mi kijiva fruprintempa
 ĉiel' arome ŝvelas per brudad'.
 Mi vidas, ŝajne: herbabund' impetas,
 jam ekparolis ĉiuj riveretoj
 kaj glorie la cignin' Ukraini'
 rigardas el sub mano post la fil'.
 Ĉu jen aprilo? Kun klakantaj sturnoj?
 Aŭ ies stultaj mokoj? Ĉu rompitaĵ
 ruladoj de aliaj? Kies flustron
 finrompis la kovrita nigre kling'?

Tradukis **Kris LONG**

Kolekto “Palimpsestoj”

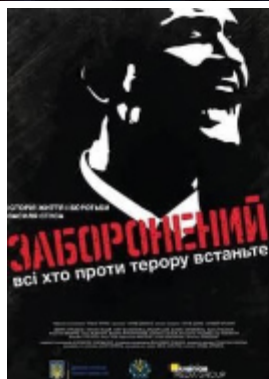

Vasyl Stus estas ofte nomata homo sen haŭto, nuda nervo, konscienco, ĉar li akre sentis malveron, mensogon kaj aliulan doloron kaj ne povis silenti pri tio.

Vasyl Stus estas vulkano, kiu ŝprucis ne lafon, sed vortojn.

Kaj ĉi tiuj vortoj ankoraŭ brulas hodiaŭ.

Kreivo de Vasyl Stus estas por ĉiam gravurita en la moderna ukraina poezio kaj historio, ĉar li fariĝis simbolo de la nedetruebleco de la homa spirito.

Projection/Rencontre

Poésie et dissidence en Ukraine

organisée par le Centre d'Études Slaves
Université Bordeaux Montaigne

Mercredi 19 février 2025 (16h-20h)

CLEFF / Amphithéâtre > Salle 041

➔ 16h15 Conférence

« Vasyl Stus : résistance artistique et intellectuelle »

par Svitlana Kryvoroutchko (Université pédagogique Skovoroda, Kharkiv)

➔ 17h15 Projection du film *L'Interdit* [Заборонений] (2015)

de Roman Brovko, en présence du réalisateur

Moderation et traduction : Pascale Melani et Anna Tiazhkorob

Plu honore al Vasyl Stus

tradukis **Valentya Gradzion**

*Malantaŭ mi estis Ukrainio,
mia subpremita popolo,
pro kies honoro mi devas batali
ĝis morto.*

Disidenta soneto:

Rezisti estas ekzisti

Originala poemo de **Marcelo**

verkita la 24an de februaro 2025

Sekve al la biografia filmo spektita en la universitato

Se oni malpermesas al popolo
en sia propra lingvo sin esprimi,
kaj trudas, al alies pens' kutimi,
kulturo malaperos pro strangolo.

Ĉar mondon kolapsontan sen kontrolo
inundas dolarlingvo, endas timi,
ke jam homaranismo pretas ŝimi*.
Kaj vana restos ĉiu ajn konsolo.

Hodiaŭ ĉefas, ke la esprim-rajtoj
Deklaras nin liberaj kiel kajtoj
Rezolute, ĉar volas ni **ekzisti!**

Nin helpu kontraŭstar-filozofio,
ĉar laste restas al ni poezio,
plej bela, nobla verko, por **rezisti!**

* PIV ★ ŝimi (ntr) 2 (f) Resti longe forlasita k senutila

Pri sonetoj en Esperanto:

Eblas trovi difinon pri soneto (poemo, kiu estas ne eta sono), rekte ĉe Vikipedio: "**Soneto** (de la okcitana vorto *sonet* kaj la itala vorto *sonetto*; ambaŭ signifas 'kanteto') estas dekkvarlinia poeziaĵo kun striktaj reguloj pri rimo kaj ritmo, tre populara en la okcidenta literaturo."

Tamen aldonendas precizigo rilate la longecon de la versoj: La longeco de la versoj en sonetoj originale verkitaj en Esperanto (do kiam ne temas pri tradukoj, kiuj provas respekti al originalan nacilingvan formon) ĝenerale sekvas la tradician metrikon de la soneto en aliaj lingvoj, sed ne ekzistas absolute strikta regulo en la esperanta literaturo. La plej ofta formo estas la **italia (petrarka)** soneto aŭ la **shakespeare-a soneto**, kiuj tradicie uzas dekunu-silabajn aŭ dek-silabajn versojn.

En Esperanto, la plej ofta metro por sonetoj estas la **dekunu-silaba verso**, ĉar ĝi plej bone kongruas kun la fluado de la lingvo. Tamen, iuj poetoj eksperimentis kun aliaj longoj, ekzemple **dek-silabaj** aŭ **dekdu-silabaj versoj**.

La rima skemo ankaŭ varias:

- **Itala soneto**: ABBA ABBA CDE CDE (aŭ variaĵoj en la lastaj tercetoj)
- **Shakespeare-a soneto**: ABAB CDCD EFEF GG

Inter la plej famaj sonetoj en la franca lingvo juvelas *“Le Dormeur du Val”* de Arthur Rimbaud. Ekzistas esperanta traduko. La hungara poeto Kálmán Kalocsay tradukis ĝin.

La dormanto de la valo

klasika franca poezio de **Arthur Rimbaud**

Traduko de **Kolomano Kalocsay**

Jen tru' en verdo, kie kantadas flu' rivera,
Kaj al herbar' freneze ĉifonojn kroĉas ĝi
Arĝentajn, kaj la suno, de la montar' fiera,
Brilegas: eta valo, ŝaŭmanta de radi'.

Soldato, buŝmalferma, nudkapa juna bubo,
Banante sian nukon en freŝa, blua kres',
Jen dormas, sternaĝinte sur herboj, sub la nubo,
En verda lito, pale, dum pluvigas lum' sen ĉes'.

En junko la piedoj, li dormas. Kaj kiele
Infan' malsana, ride, jen sonĝas li miele,
Natur', lin lulu varme: li frostas sub la Blu'.

Nazlobojn liajn ne plu vibrigas florodoro,
Li dormas, sub la suno, la mano sur la koro,
Trankvile. Dekstraflanke jen ruĝaj truoj du.

A. Rimbaud 1854-1891

K. Kalocsay 1891-1976

Matena roso

Poemo kaj muziko verkita en la korea: 아침 이슬 (아침이슬)

en 1971 de **KIM Min-gi**

Tradukita de **SENDA Noriko**

Metiĝas matenros'
Kun perla belkolor'
Post longa la malluma nokt'
Sur ĉiu herba foli'.

Mil gutoj da malĝoj'
ekrosas en la kor'
kaj mi ridetas sur montet'
en hela matena radi'.

Jen la suno sur tombej'
Ekflamas nun la pomp'.
Mi eltenos la provon plu
En varmega la sufer'.

Nu mi ek al l' eben'
Al la sovaĝa kamp'.
Forlasu triston el la kor',
Mi marŝu kun esper'.

KIM Min-gi - 1951-2024

Kantas Noda Junko, japana kantistino dum al Korea-Japana kongreso 2024

<https://www.youtube.com/watch?v=6vCp97vi0y4>

ESTRARO
de
«ESPÉRANTO-GIRONDE»

* * * * *

Adreso ĉe la prezidanto

* * * * *

Prezidanto: **Elvezio CANONICA**
Université de Bordeaux Montaigne

UFR Langues,

Domaine Universitaire, Esplanade des Antilles,
33600 Pessac

Tel: 06 72 17 22 97 / canonica.elvezio@orange.fr

Vic-Prezidanto: **Seán Ó RIAIN**

Sean.ORiain@Dfa.ie

Sekretariino: **Janine DUMOULIN**

Tel: 05 46 49 07 46 / janinedum@neuf.fr

Kasisto: **Yannick DUMOULIN**

2, chemin des Nauves

Chardes 17130 MONTENDRE

Tel: 06 84 11 26 95 / yannickdum@aol.com

* * * * *

**Kontribuojn por LEGI bv. sendi al janinedum@neuf.fr
aŭ al esperanto.gironde@free.fr**

La venontaj kunvenoj de ESPERANTO-GIRONDE

okazos de la 10h30 ĝis la 16h

en nia nun kutima kunvenejo:

salle du Bourg - 28 avenue Roger Cohé

33600 Pessac

Dimanĉon 13an de aprilo

Dimanĉon 11an de majo

Dimanĉon 15an de junio

